

νος μὴ ἐπέλθῃ αὐτοῖς δυστύχημά τι παρακωλύον νὰ κερδίῃσιν τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἄλλ' ἦτο μᾶλλον γενναϊόδωρος ἢ φιλάργυρος, εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ ἔτους διενέμετο μετὰ τῶν τέκνων του τὸ περισσεῖον ἐκ τῶν ἐσόδων.

Οἰκονόμος ἰδιαίτατα ἐδείκνυτο περὶ τὸν χάρτην. Ἀπέσπα τὰ λευκὰ φύλλα τῶν ἐπιστολῶν, διαφυλάττων τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια, τὰ παλαιὰ του χειρόγραφα, ἅτινα ἐχρησιμοποίει διὰ σημειώσεις ἢ σχεδιάσματα.

Περὶ τὴν τρίτην ὥραν περατωθείσης τῆς ἀλληλογραφίας ἐξηπλοῦτο ἐπὶ ἀνακλιντροῦ καὶ ἐνῶ ἐκάπνιζε σιγάρων ἡκροᾶτο τῆς ἀναγνώσεως μυθιστορήματος. Μόνον ἐν τῇ ἀναπαύσει ἐκάπνιζεν ἐργαζόμενος ἐρρόφα ταμβάκον, τὴν ἐξίν δὲ ταύτην ἀπέκτενεν ἐν Κανταβριγίᾳ ἔτι ὢν. Ἐπὶ τινι χρόνον παρήτησε τὸν ταμβάκον, ἀλλ' σθάνθη ἐαυτὸν τόσον «ληθαργικὸν, ἡλίθιον καὶ μελαγχολικόν», ὥστε μετὰ ἓνα μῆνα ἐποίει πάλιν χρῆσιν αὐτοῦ. Ἐνίοτε δὲ οἶονδ' ἦτοτε πρόσχημα, ἔλεγε, ἐξήρχετο τῆς αἰθούσης· ἐὰν δὲ παρηκολούθει τις αὐτὸν θὰ ἔβλεπεν ὅτι μετέβαινε νὰ ῥοφήσῃ δραγμίδα ταμβάκου.

Ὁ Δάρβιν ἡγάπα πολὺ τὰ μυθιστορήματα, ἰδίως κατὰ τὸ γῆράς του. «Τὸ μυθιστόρημα κατὰ τὴν γνώμην μου, ἔλεγε, τότε μόνον εἶνε ἀξιόλογον ὅταν περιέχῃ πρόσωπόν τι, τὸ ὁποῖον δύναμεθα ν' ἀγαπήσωμεν, ἂν δὲ τὸ πρόσωπον τοῦτο εἶνε ὠραία γυνή, τόσῳ τὸ καλλίτερον.»

Ἦτο φίλος τῶν αἰσίως ἀποληγόντων μυθιστορημάτων· μυθιστόρημα τραγικὸν ἔχον τέλος ἀπῆρσεκεν αὐτῷ σφόδρα ὡς καὶ τὸ καθαρῶς ψυχολογικόν, ἀνεγίνωσκε δὲ λίαν εὐχαρίστως τὰ ἔχοντα πλοκὴν πλήρη ἐνδιαφέροντος. Ἡ τοιαύτη ἐκτίμησις τῶν μυθιστορημάτων δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήττῃ· ἐγκέφαλος οὗ τὸ ἔργον συνίστατο εἰς τὴν μελέτην καὶ λύσιν τῶν ὑψίστων προβλημάτων τῆς ἐπιστήμης ἐθεώρει τὰ φιλολογικὰ ἔργα ὡς ἀπλῶς σκοποῦντα ν' ἀνακουφίσωσι τὸ πνεῦμα, προϋτίμα δὲ τὰ κατορθοῦντα τοῦτο, καὶ ἅτινα ἄνευ ψυχολογικῶν ἀξιώσεων προτίθενται ἀπλῶς νὰ διασκεδάσωσι τὸ κεκμηκὸς πνεῦμα, ὡς ἐλαφρὸν κρέας στόμαχον ἐξηντλημένον ὑπὸ βαρείας τροφῆς.

Πλὴν τῶν μυθιστορημάτων ἀνεγίνωσκε καὶ βιογραφίας, καὶ περιγραφὰς περιηγήσεων. Ἦνόει δυσχερῶς τὰς ξένας γλώσσας ἰδίᾳ δὲ τὴν γερμανικὴν ἣν ἐξήγει διὰ τοῦ λεξικοῦ, καταρῶμενος τὴν ἀσάφειαν τῶν γερμανῶν συγγραφέων οὓς ἀπεκάλει verdammt (κατηραμένους, κολασμένους).

Τέλος περὶ τὴν δεκάτην ὥραν κατέπαυε πᾶσαν ἀσχολίαν. Ἄλλ' ὁ Δάρβιν δὲν ἐγνώρισε τὰς εὐεργετικὰς νύκτας καθ' ἃς ἀναπαύεται τὸ τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα. Τὴν νύκτα ὑπέφερε περισσότερον ἐκ τῶν μυστηριωδῶν ἀλγηδόνων του.

Λέγομεν μυστηριωδῶν διότι εἶνε δύσκολον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ φύσις αὐτῶν. Φαίνεται ὅτι εἶχε λίαν ἀσθενῆ τὸν στόμαχον καὶ ὅτι ἐπάσχευεν ἐξ ἀρθρίτιδος. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι διήρχετο ἀύπνους νύκτας, αἵτινες κατέβαλον αὐτὸν καὶ κατὰ τὰς ὁποίας ἡ φαντασία του ἐπλαττε μυρίας μερίμνας.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

ΤΟ ΡΑΓΙΣΜΕΝΟ ΒΑΖΟ

(*Le vase brisé*)

Οὐδεὶς ἴσως τῶν εἰδόντων τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν ἀγνοεῖ τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Le vase brisé*» ποιημάτιον τοῦ φιλοσοφικωτάτου ποιητοῦ καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Sully Prudhomme, ἀληθὲς καλλιτέχνημα, λεπτὸν καὶ αἰθέριον, καταλείπον διὰ τῶν ὀλίγων αὐτοῦ στροφῶν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναγνώστου βαθύ τι αἶσθημα μελαγχολίας ἀφάτως γλυκείας. Νομίζομεν ὅτι οὐδένα δυσαρεστοῦμεν παρατιθέμενοι αὐτὸ ἐνταῦθα ἐν πρωτοτύπῳ :

Le vase où meurt cette verveine
D'un coup d'éventail fut fêlé :
Le coup dut l'effleuré à peine,
Aucun bruit ne l'a révélé.

Mais la légère meurtrissure,
Mordant le cristal chaque jour,
D'une marche invisible et sûre
En a fait lentement le tour.

Son eau fraîche a fui goutte à goutte,
Le suc des fleurs s'est épuisé :
Personne encore ne s'en doute.
N'y touchez pas, il est brisé !

Souvent aussi la main qu'on aime,
Effleurant le cœur, le meurtrit ;
Puis le cœur se fend de lui-même,
La fleur de son amour périt.

Toujours intact aux yeux du monde,
Il sent croître et pleurer tout bas
Sa blessure fine et profonde.
Il est brisé, n'y touchez pas !

Τὸ ποιημάτιον τοῦτο πράγματι εἶνε ἀμετάφραστον, δικαίως δὲ εὐφυῆς Ἑλλήν ποιητὴς πρό τινων ἐτῶν ἀπέτρεπε τοὺς ἀποπειρωμένους νὰ περιβάλωσιν αὐτὸ ἐλληνικὸν ἔνδυμα, ἐπιφωνῶν :

N'y touchez-pas, vous le brisez !

Οὐχ ἦττον ὁ ἐν Πειραιεὶ πρόξενος τῆς Γαλλίας κ. Λαφφὼν, ὅστις γράφει καὶ λαλεῖ τὴν

ἐλληνικὴν ὡς μητρικὴν γλῶσσαν, στιχουργεῖ δὲ μετ' ἐμπνεύσεως καὶ χάριτος, οὐ τῆς τυχοῦσης, ἐπεχείρησε τοῦτο καὶ ἐν τῇ πρό τινων ἡμερῶν γενομένη ἐν τῷ συλλόγῳ «Παρνασσῶ» φιλογηγικῇ ἐσπερίδι, καθ' ἣν ἀπήγγειλε διαφόρους αὐτοῦ ποιήσεις θερμῶς ἐπευφημηθείσας ὑπὸ τοῦ πολυπληθοῦς καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, τοῦ συρρέουστος νὰ ἀκούσῃ αὐτόν, ἀπήγγειλε καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ ποιηματίου τοῦ Sully Prudhomme, ἔχουσιν οὕτω :

ΤΟ ΡΑΓΙΣΜΕΝΟ ΒΑΖΟ

Μὲ τὸ ριπίδι μιὰ σκληρὴ μοῦ ράγισε τὸ βάζο,
Αὐτὸ ποῦ μέσα ἔτρεφα λουλούδι ἀγαπημένο.
Κρῶτον κάνεις δὲν ἄκουσε καὶ τοῦ κακοῦ κυττάζω,
Νὰ βρῶ τὸ μέρος δὲν ἔμπορῶ, ποῦ εἶνε ραγισμένο.

Κρυφὴ πληγὴ ῥερόνυκτα τὸ τρώγει, τὸ δαγκάνει,
Τριγύρω του ἀπλώνεται καὶ μέσα του προβαίνει
Καὶ στάλα στάλα τὸ νερὸ τοῦ φεύγει καὶ τὸ χάνει.
Τὸ λουλούδι μαραίνεται, ζωὴ πᾶς δὲν τοῦ μένει.

Κάνεις δὲν ὑποπετεύθηκε, δὲν ξέρει τὴν αἰτία,
Καὶ ὅλοι τὸ κυττάζουσι μὲ βλέμμα πονεμένο,
Μὰ τὸ γυαλὶ ἔχθηκε, δὲν ἔχει θεραπεία.
«Ἀχ! μὴ τὸ γγίξης, πρόσχεε γιατί» εἶνε ραγισμένο.

Καὶ ἡ καρδιὰ πολλὰς φορὰς κρυφὰ κρυφὰ ραγίζει,
Σὰν τὴν πληγὴν ἀσπάζοι καὶ ἀγαπημένο χέρι.
Ὁ πόνος εἶνε μυστικός, κάνεις δὲν τὸν γνωρίζει,
Αὐξάνει ὅμως ὁλόνεν καὶ θάνατον θὰ φέρῃ.

Γερὴ στὰ μάτια ἡ καρδιὰ τοῦ κόσμου πάντα μένει,
«Ἀχ! μὴ τὴν γγίξης, πρόσχεε, γιατί» εἶνε ραγισμένη.

Ὡς ὠμολόγησε καὶ αὐτὸς ὁ κ. Λαφφών, δὲν ἀξιοῖ ὅτι διὰ τῆς μεταφράσεώς του ἀπέδωκε πᾶσαν τὴν ἀθρόαν χάριν τοῦ πρωτοτύπου. Οὐχ ἦττον ἡ μετάφρασις εἶνε λίαν ἐπιτυχής, παρέχει δ' εἰς τοὺς ἀγνωστοὺς τὴν γαλλικὴν πιστὴν ἰδέαν τοῦ μικροῦ ἀριστουργήματος τοῦ Σουλλὺ Προυδώμ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὁ λησμονήσας ἐσυγχώρησεν, ὁ συγχωρήσας προσπαθεῖ νὰ λησμονήσῃ.

Αἱ συκοφαντίαι ὁμοιάζουσι τὰ κίβδηλα νομίματα· πλείστοι οὐδέποτε θὰ διενεοῦντο νὰ ἐκτυπώσωσι τοιαῦτα, δὲν διστάζουσιν ὅμως νὰ τὰ θέσωσιν εἰς κυκλοφορίαν ὅταν τύχωσιν εἰς χεῖρας των.

Παρατηρήθη ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ζώων ἡ γάτα, ἡ μῦα καὶ ἡ γυνὴ καταναλίσκουσι πλείονα χρόνον πρὸς καλλωπισμόν.

Πλείοτερον εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀληθείᾳ ὁ βλέπων τὰ πράγματα μελανὰ ἢ ὁ βλέπων αὐτὰ ῥόδινα.

Σπουδαῖοι εἶνε πολλάκις οἱ μετὰ σπουδαιοῦτος ἀνοηταίνοντες.

Κυριωτάτη λεπτότης εἶνε τὸ νὰ σέβηται τις τὴν λεπτότητα τῶν ἄλλων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αὐλαί, κυβερνήσεις, βουλαί, δημοτικὰ συμβούλια, σωματοῖα ἐπωφελήθησαν τοῦ ἐν Ρώμῃ Ἰωβιλαίου, ὅπως ἐκδηλώσωσι τὰ πρὸς τὸν Πάπαν αἰσθημάτων των. Ἐπρότευσαν, φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἐν τῇ ἐκδηλώσει αἱ καθολικαὶ δυναστεῖαι. Πάντα τὰ μέλη τοῦ οἴκου τῶν Ἀψβούργων ἐπεμψαν τῷ Πάπᾳ πολυτιμώτατα δῶρα, θαυμάσια δὲ λόγῳ μεγαλοπρεπείας ὑπῆρξαν τὰ δῶρα τῶν Ὁρλεάνων, ἅτινα ἐκόμισεν εἰς Ρώμην ὁ δούξ Ἀλανσών. Ἡ ἄνασσα Βικτωρία ἔπεμψεν ἑκατὸν ἀπεσταλμένον, τὸν ἐπιφανέστατον καθολικὸν εὐπατριδὴν τῆς Ἀγγλίας δούκα Νόρφολκ, καὶ ἐκ τῆς ἀπωτάτης δ' Ἀσίας μονάρχαι ἡμιδάρχοι ἀπέτισαν φόρον θαυμασμοῦ εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ καθολικοῦ κόσμου. Εἰς 34 ἑκατομμύρια φράγκων ὑπολογίζεται ἡ ὕλική αὐτῶν τῶν δώρων, ἅτινα ἐπέμψθησαν εἰς Ρώμην ἐκ τῶν πέντε ἡπείρων. Ἀλλ' ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτῶν ἀξία εἶναι αὐτὸ τοῦτο ἀμύθητος. Ὅτι δύνανται νὰ παραγάγῃσι τελειότατον αἱ καλαὶ τέχναι, ἡ βιομηχανία, παρήχθη χάριν τοῦ Πάπα, μουσεῖον δ' ὅλον θὰ ἡδύναντο νὰ πληρώσωσι τὰ χρυσὰ ἀγάλματα, τὰ χρυσοῦφанта ἄμφια, οἱ πίνακες, τὰ λειτουργικὰ σκεύη, τὰ ἐμβλήματα, ἅτινα ἐπεσωρεύθησαν ἤδη ἐν τῷ Βατικανῷ. Ὁ Πάπας, ὅτε ἐτέλεσεν ἐν τῷ ἀπεράντῳ ναῷ τοῦ Ἁγίου Πέτρου τὴν χρυσήν λειτουργίαν του, ἔφερεν ἀποκλειστικῶς ἄμφια καὶ κοσμήματα ἐκ τῶν δωρηθέντων αὐτῷ ἐπὶ τῷ Ἰωβιλαίῳ. Τὴν κεφαλὴν του ἐκόσμηε ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας δωρηθεῖσα μίτρα, κατόπιν δὲ ἡ ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας, ἡν ἐδώρησεν ἡ πόλις τῶν Παρισίων ὁ βαρύντιμος ἀμφορεύς, δι' οὗ ἀπενίφθη τὰς χεῖρας, ἐδωρήθη ὑπὸ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας τὸν χρυσοῦφαντον μανδύαν του ἐκέντησεν ἡ αυτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας τὰ σανδάλια του ἐκέντησαν ἰταλίδες δέσποιναι καὶ αὐτὰ δὲ τὰ πτερὰ τῶν στρουθοκαμήλων, ἅτινα ἐκυμαίνοντο περὶ τὸν παπικὸν θρόνον, ἐπέμψθησαν ὑπὸ βαρβάρου μονάρχου τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ Σάρα Βερνάρ εἶνε ἀπαραμύθητος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μικρᾶς πάνθηρος, ἣν ἐκόμισεν εἰς Παρίσιους ἐξ Ἰσημερινοῦ τῆς Ἀμερικῆς, δωρηθεῖσαν ὑπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ. Ἡ ἐξοχος ἡθοποιὸς ἀνέβρεψε μετὰ πολλῆς στοργῆς τὸ θηρίον. Ἐν τῷ παρισινῷ αὐτῆς μεγάρῳ ἴδρυσεν χάριν αὐτοῦ μέγαν χρυσότευκτον κλωδόν, ἐν ᾧ ἐνδιητὰτο μακαρίως ὁ προσφιλεὶς αἰχμαλώτης. Ἀλλὰ πολλάκις τῆς ἡμέρας τοῦ κλωδοῦ ἡ θύρα ἠνοίγετο καὶ ἡ πάνθηρ ἐφέρετο τότε εἰς τὰ γόνατα τῆς κυρίας αὐτῆς καὶ ἀπῆλπε θωπεῖων καὶ φιλημάτων. Ἐνίοτε δὲ κατὰ τὰς νύκτας τῆς μεγάλης ἀγάπης συνεμερίζετο καὶ τὴν εὐνὴν τῆς Σάρας Βερνάρ. Ἀλλ' ἰδοὺ αἰφνης ἡ μικρὰ πάνθηρ ἐτελεύτησεν, ἄγουσα μόλις τὸν δέκατον τέταρτον μῆνα τῆς ἡλικίας αὐτῆς, καὶ κλαίει καὶ ὀδύρεται ἡ ἀπαράμιλλος Τόσσα.